

DIMENSIUNI ALE PROCESULUI DE ASIMILARE ȘI DEZNAȚIONALIZARE A ROMÂNILOR DIN JUDEȚUL COVASNA, ÎN SECOLELE XVII-XX

Studiile de demografie istorică referitoare la Transilvania, în general, și la estul Transilvaniei, în special, s-au înmulțit în ultimii ani. Reconstituirea șirurilor de date statistice pe localități, a fost facilitată și de publicarea de către Catedra și laboratorul de Sociologie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca (coordonator prof. univ. dr. Traian Rotariu) a datelor recensămintelor vremii din Transilvania, din perioada 1850-1910¹. Date privind limba maternă, naționalitatea și apartenența confesională a populației din județele Covasna, Harghita și Mureș, în perioada 1850-1992, au fost publicate de Varga E. Arpad în lucrarea „Erdelyi etnikai es felekezeti statisztikaja”², cât și în câteva articole și studii apărute în revista „Angustia”³.

De această dată, redăm șiruri de date referitoare la comunitățile românești din județul Covasna, așa cum au fost ele întocmite pentru lucrarea „Comunități românești din Covasna și Harghita”, aflată în curs de finalizare.⁴ Pentru o corectă interpretare a informațiilor prezentate se impun următoarele precizări:

– cifrele se referă la „credincioși români”, și s-au obținut prin însumarea credincioșilor de confesiune ortodoxă și a celor greco-catolici.

– pentru perioada 1850-1992, datele sunt cele înregistrate la recensămintele oficiale (la recensămintele din 1956, 1966, și 1977) ele se referă la naționalitatea „român” și nu la cele două confesiuni menționate).

– pentru perioada 1699-1835, datele sunt preluate din conscripțiile confesionale și fiscale cunoscute: cea din 1733, inițiată de episcopul Inocențiu Micu, conscrierea lui Petru Pavel Aron din 1750, cea din 1760 efectuată de generalul Nicolaus Adolf von Buccow etc.⁵

– deși conscripțiile confesionale și fiscale nu sunt scutite de fenomenul de subînregistrare, ele neavând același grad de rigurozitate ca și recensămintele oficiale, totuși, în lipsa altor izvoare demografice, acestea pot oferi o imagine cât mai apropiată de realitate despre evoluția structurii etnice și confesionale a comunităților din estul Transilvaniei, cu un secol și jumătate înainte de anul 1850.

Sunt prezentate date despre 124 de comunități românești, din localități etnic mixte

româno-maghiare și monoetnice românești, existente la recensământul din 1992.

După prima menționare statistică, acestea se grupează astfel:

– în sec. XVII (1699) – 65 de comunități, reprezentând 52% din total;

– în sec. XVIII (1733, 1750, 1760) – 34 comunități, reprezentând 28%;

– în sec. XIX (1805, 1835 etc) – 8 comunități, respectiv 6% din total;

– în sec. XX (1910, 1941 și după) – 17 comunități, ceea ce reprezintă 14% din totalul acestora. Se poate constata, faptul că 80% din comunitățile românești din actualul județ Covasna sunt menționate în izvoarele de demografie istorică din sec. XVII și XVIII.

După mărimea lor (valoarea maximă demografică), comunitățile românești din județul Covasna se pot grupa astfel:

– până la 50 de membrii – 32 comunități (26%);

– între 51 și 200 de membrii – 33 comunități (27 %);

– între 201 și 500 de persoane – 25 comunități (20 %);

– între 501 și 1000 de locuitori – 20 comunități (16%);

– peste 1000 de credincioși – 14 comunități (11%).

Se observă că peste jumătate din comunitățile românești din județul Covasna, au fost comunități mici, sub 200 de membrii, ceea ce a făcut ca acestea să fie foarte „vulnerabile” la procesul de magiarizare desfășurat atât pe cale pașnică, cât și violentă (îndeosebi în anii 1848, 1867, 1914-1918, 1940-1944, 1989-1990).

În perioada analizată, din totalul celor 124 comunități cercetate, în 31 numărul populației de etnie română a crescut, în celelalte 93 populația românească a scăzut, în multe cazuri până la dispariția multora dintre aceste comunități.

Din totalul celor 23 de localități în care populația de etnie română a crescut, în sec. XX, cinci sunt orașe, 10 sunt așezări etnic mixte și 13 monoetnice (9 dintre acestea sunt sate noi înființate prin „roirea” populației din localitățile învecinate). Aproape jumătate din aceste localități (11) nu au făcut parte din teritoriu cedat Ungariei, în toamna anului 1940, prin

Dictatul de la Viena. În patru localități (Araci, Belin Vale, Doboșeni și Vâlcele), la creșterile demografice înregistrate, un aport substanțial l-a adus populația țigănească de limbă română. În afara orașelor Sf. Gheorghe, Tg. Secuiesc, Covasna, Întorsura Buzăului și Baraolt, cele mai mari creșteri s-au înregistrat în localitățile: Barcani, Sita Buzăului, Sărâmmaș, Zăbala, Doboșeni, Păpăuți, Belin Vale, Lădăuți ș.a.

Câteva dimensiuni concrete și relevante ale procesului de asimilare a românilor din „secuime” sunt redată de „involuția” numărului acestora în majoritatea localităților din județ. După perioada când a avut loc descreșterea sau dispariția, ca urmare a maghiarizării populației de naționalitate română, comunitățile cercetate se grupează astfel:

- în sec. al XVIII-lea – 20 comunități (21%);
 - în sec. al XIX-lea – 34 comunități (37%);
- din care 11 după 1848 și 20 după 1867 (consecință a procesului de maghiarizare devenit parte componentă a politicii statului dualist);
- în sec. al XX-lea – 39 comunități (42%),
- din care 32 după 1940 (în urma intoleranței față de români practică de către autoritățile maghiare instalate după Dictatul de la Viena) și 7 după 1944.

Se observă deci că aproape jumătate dintre comunitățile românești din județul Covasna, în care s-a înregistrat o descreștere a populației, fenomenul a avut loc în secolele XVIII și XIX, iar cealaltă jumătate în sec. XX, în principal după Dictatul de la Viena.

Dintre comunitățile care în sec. XIX aveau o populație românească numeroasă, astăzi drastic diminuată, sau chiar dispărută, menționăm: Ghelinta (în 1760-600 români, iar în 1992 doar 60); Sânzâieni (de la 200 în 1760, la 4 în 1992); Valea Crișului (de la 180 la 7); Boroșneul Mic (de la 180 la 5); Moacșa (de la 171 la 11); Dalnic (de la 155 la 17); Bodoc (de la 130 la 54); Măgheruș (de la 124 la 0); Brateș (de la 115 la 6); Chilieni (de la 113 la 26); Zălan (de la 105 la 2); Doboli de Sus (de la 100 la 3) ș.a.

Comunitățile românești din județul Covasna, dispărute în sec. XX, sunt mult mai mari, așa cum rezultă din exemplele următoare: Micfalău (de la 851 în 1900, la 23 în 1992); Bixad (de la 674 la 37, în aceeași perioadă); Doboli de Jos (de la 926 la 192); Belin (de la 685 la 170); Comandău (de la 418 la 79); Chichiș (de la 433 la 154); Lisnău (de la 484 la 23); Aita Seacă (de la 316 la 44); Cernat (235 la 44); Bățani Mari (de la 207 la 77); Lemnia (de la 185 la 11); Valea Zălanului (de la 172 la 7); Bicfalău (de la 164 la 19); Sântionlunca (de la 159 la 20); Turia (de la 145 la 19); Ilienii (de la 131 la 11); Reci (de la 128 la 26); Poian (de la 111 la 1)⁶ ș.a. În patru localități (două etnic mixte și două monoetnice), populația românească a scăzut ca urmare a influenței sporului natural mic și a celui migratoriu mare. Acestea sunt: Dobârlău, Hăghig, Mărcuș și Mărtănuș.⁷

În județul Covasna, populația de etnie română a crescut, între 1850-1992, de 3,38 ori (față de populația totală a județului care a crescut, în aceeași perioadă de 2,04 ori, și cea maghiară de 1,85 ori)⁸. Această creștere a fost determinată de sporurile înregistrate în mediul urban (în mod deosebit în Sf. Gheorghe, Întorsura Buzăului și Covasna), cele din localitățile monoetnice românești, majoritatea situate în Depresiunea Întorsurii Buzăului și din câteva localități etnic mixte.

În același timp, în ultimele trei secole, 30 de localități ale județului Covasna cu o populație românească de peste 100 de suflete, și-au redus drastic locuitorii, majoritatea până la dispariție. La acestea se adaugă alte 60 de localități în care comunități românești mai mici de 100 de persoane, au avut aceeași soartă. Procesul de asimilare a românilor capătă astfel dimensiuni concrete și cuantificabile, nemaiputând fi pus la îndoială.

Prezentăm în continuare șirurile de date statistice ale celor 124 de comunități românești din județul Covasna, în ordine alfabetică, reprezentând credincioșii români (ortodocși și greco-catolici), între anii 1699-1992.

Aita Mare

1699	1733	1760	1862	1766	1805	1850	1857
104	100	170	153	110	110	133	114

1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
134	140	162	157	153	208	42	73

Aita Medie

1699	1760	1762	1766	1805	1850	1857	1869
63	150	135	109	210	209	222	203

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
137	176	155	180	161	8	88

Aita Seacă

1699	1733	1760	1762	1805	1850	1857	1869	1871
14	110	60	54	100	182	226	267	150

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
232	291	316	301	284	8	44

Albiș

1699	1733	1760	1762	1766	1805	1850	1857	1869
45	30	15	14	18	40	5	6	1

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
19	16	3	3	2	3	2

Alungeni

1699	1733	1762	1766	1835	1850	1857	1868
9	9	27	40	40	12	11	13

1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
8	8	5	2	2	1	-	4

Angheluș

1699	1733	1760	1762	1805	1835	1850	1857
41	30	20	18	15	12	20	12

1868	1869	880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
14	1	2	7	3	3	5	6	2

Aninoasa

1699	1733	1760	1762	1766	1805	1835	1850
27	20	40	36	11	23	18	9

1857	1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
11	31	22	14	23	13	14	4	8

Araci

1733	1750	1760	1805	1850	1857	1869	1880
150	140	355	250	575	631	586	715

1890	1900	1910	1930	1941	1966	1977	1992
670	680	830	822	655	498	596	964

Arcuș

1699	1733	1750	1762	1766	1850	1857	1869
54	68	204	207	135	123	151	120

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
93	83	111	108	124	6	27

Ariuşd

1733	1750	1760	1805	1850	1857	1869	1880
75	46	95	105	189	191	186	172

1890	1900	1910	1930	1941	1966	1977	1992
175	222	239	274	283*	250	307	315

Băcel

1910	1930	1941	1956	1966	1977	1992
629	659	735	792	794	730	654

Baraolt

1699	1733	1760	1762	1805	1835	1850
	75	160	153	145	58	143

1857	1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
187	132	111	127	93	97	138	30	295

Barcani

1850	1910	1930	1941	1966	1977	1992
405	1235	2247	1810	2017	2083	2330

Băţanii Mari

1699	1760	1762	1805	1850	1857
36	35	32	30	225	192

1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
112	202	209	218	263	265	67	77

Băţanii Mici

1733	1760	1805	1850	1857	1868	1869
90	40	30	71	84	84	81

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
82	86	67	69	65	2	-

Belani

1699	1733	1760	1762	1857	1880	1930	1941	1992
27	35	65	59	4	-	27	14	1

Belin

1699	1733	1750	1762	1766	1850	1857	1868	1869
45	170	320	360	183	656	676	700	730

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
726	684	685	759	736	123	170

Belin Vale

1956	1966	1977	1992
600	648	461	979

Biborțeni

1733	1760	1805	1850	1857	1869	1880
30	30	40	18	50	20	8

1890	1900	1910	1930	1939	1941	1992
3	7	3	6	89	2	1

Bicfalău

1699	1733	1750	1760	1762	1766	1805	1850	1857
117	130	144	160	165	156	225	156	145

1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
116	109	139	164	1151	113	8	19

Bită

1733	1760	1762	1766	1850	1857	1869	1900	1930	1992
15	10	9	20	1	9	14	3	-	-

Bixad

1805	1850	1857	1869	1890	1900	1910	1930	1941	1992
410	380	422	551	656	674	684	624	10	37

Bodoc

1699	1733	1750	1760	1762	1766
63	108	130	75	72	-

1835	1850	1857	1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
45	11	14	8	1	4	8	4	7	8	54

Bodoș

1733	1760	1762	1805	1850	1857	1869
25	35	23	35	26	31	26

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
39	42	36	30	57	-	3

Boroșneul Mare

1733	1750	1760	1835	1850	1857	1869	1880
40	110	90	114	75	56	65	39

1890	1900	1910	1930	1941	1992
31	44	38	52	12	36

Boroșneul Mic

1699	1733	1760	1762	1766	1805	1850	1930	1941	1992
9	63	180	167	103	190	8	9	4	5

Brădet

1930	1941	1956	1966	1977	1992
-	864	1024	348	698	783

Brăduț

1733	1760	1805	1850	1857	1868	1869
35	40	20	9	22	22	21

Brateș

1699	1733	1760	1762	1805	1850	1857	1868
23	35	115	104	30	17	17	32

1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
11	4	2	4	152	26	2	6

Bretcu

1760	1805	1850	1857	1869	1880	1890	1900
280	1130	11205	1271	2432	1235	1063	1100

1910	1930	1942	1966	1977	1992
1234	1123	656	709	709	730

Calnic

1760	1835	1857	1890	1930	1941	1992
95	50	15	10	3	3	1

Căpeni

1699	1733	1760	1805	1850	1857	1869
36	35	160	50	93	86	92

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
112	94	99	100	94	18	23

Catalina

1733	1760	1805	1835	1850	1880	1900	1930	1941	1992
45	65	25	45	10	3	6	14	7	24

Cernat

1699	1733	1750	1762	1805	1850	1857	1869
101	212	230	280	200	354	428	314

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
636	253	235	218	140	31	44

Chichiș

1699	1733	1762	1766	1805	1835	1850	1857	1869
50	36	63	221	190	277	329	418	398

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1977	1992
372	406	433	419	252	33	153	154

Chilieni

1699	1733	1760	1762	1766	1850	1857	1869
41	55	125	113	66	116	61	61

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
49	33	34	30	38	17	26

Chiuruș

1765	1869	1880	1890	1930	1941	1992
5	5	6	7	4	2	2

Ciumernic

1956	1966	1992
944	992	*

Comandău

1910	1930	1937	1941	1956	1966	1977	1992
418	600	421	72	88	533	252	79

Coșeni

1699	1733	1760	1762	1835	1850	1857	1869
68	25	30	27	19	5	6	9

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
5	4	4	3	21	-	19

Covasna

1699	1733	1760	1850	1857	1869	1880	1890	1900
21	290	290	666	796	624	578	664	809

1910	1930	1941	1956	1966	1977	1992
1231	1488	1314	1821	1952	2310	3928

Crasna

1941	1956	1966	1977	1992
422	499	381	586	584

Dalnic

1699	1733	1760	1762	1766	1805	1850	1857	1869
23	60	155	140	93	80	4	24	32

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
18	50	23	10	15	9	17

Dobârlău

1760	1805	1850	1857	1869	1880	1890	1900
210	255	845	998	1053	1051	1198	1289

1910	1930	1941	1956	1966	1977	1992	
1543	1143	1261	1085	975	820	1088	

Dobolii de Jos

1733	1750	1760	1805	1850	1857	1869	1880
75	116	205	300	544	593	425	690

1890	1900	1910	1930	1941	1966	1977	1992
781	926	931	407	463	244	260	192

•

* populația este cuprinsă în Sita Buzăului.

Dobolii de Sus

1699	1733	1760	1762	1766	1835	1850	1857
41	100	85	77	41	35	11	58

1868	1869	1880	1890	1900	1930	1941	1992
64	40	38	43	2	6	2	3

Doboșeni

1733	1760	1805	1835	1850	1857	1869	1880
15	35	80	181	54	118	132	111

1890	1900	1910	1930	1941	1977	1992
122	153	181	163	15	260	322

Estelnic

1699	1733	1760	1766	1850	1880	1890	1910	1930	1937	1941	1992
18	63	65	13	7	15	19	25	12	24	13	2

Filia

1733	1760	1805	1850	1857	1868	1869
20	43	70	27	42	42	50

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
17	70	42	27	52	2	11

Floroaia

1910	1941	1956	1966	1977	1992
1007	1342	950	832	947	1147

Fotoș

1699	1733	1760	1850	1869	1880	1900	1930	1941	1992
9	10	15	6	9	10	4	8	6	-

Ghelința

1699	1733	1750	1760	1762	1850	1857	1869	1880
99	140	600	275	261	233	117	224	197

1890	1900	1910	1930	1941	1992
216	254	389	361	38	60

Ghifalău

1699	1733	1760	1752	1835	1850	1857	1869
54	30	80	77	40	45	44	36

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
36	40	7	4	35	5	6

Hăghig

1733	1750	1760	1850	1857	1869	1880	1890
250	240	500	824	844	729	652	683

1900	1910	1930	1941	1966	1977	1992
1124	1166	429	454	599	586	742

Harale

1699	1733	1760	1762	1835	1890	1910	1992
5	10	20	18	7	8	-	2

Hătuica

1699	1733	1766	1850	1890	1930	1941	1992
32	15	3	4	6	4	-	-

Herculian

1760	1805	1850	1857	1868	1869	1880
55	60	18	28	28	56	29

1890	1900	1910	1930	1941	1992
59	56	54	69	7	70

Hetea

1910	1941	1956	1966	1977	1992
197	259	312	326	307	159

Hilib

1699	1733	1760	1762	1835	1850	1857	1869
14	10	40	36	45	36	30	47

1890	1900	1910	1930	1941	1992
50	50	24	35	18	-

Iarăș

1910	1930	1941	1966	1977	1992
319	401	539	552	548	435

Icafalău

1699	1733	1760	1762	1766	1835	1850	1857
50	30	90	81	65	55	67	80

1868	1880	1890	1910	1930	1941	1992
89	35	33	11	5	-	-

Ilieni

1699	1733	1750	1762	1835	1850	1857	1869
63	63	116	171	179	141	173	147

1880	1890	1900	1910	1930	1937	1941	1992
149	140	131	130	117	185	19	11

Imeni

1699	1733	1760	1762	1835	1880	1930	1941	1992
45	25	15	14	6	5	5	-	3

Întorsura Buzăului

1850	1857	1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1966	1977	1992
1153	1283	1500	1721	1889	2288	4965	3283	1942	1898*	4390	6427

Lunca Mărcușului

1956	1966	1977	1992
525	526	505	458

Lunca Ozunului

1956	1966	1977	1992
168	179	224	203

Lădăuți

1941	1966	1977	1992
513	659	686	732

Lemnia

1699	1733	1750	1760	1762	1835	1850	1857
45	120	300	265	248	142	179	198

1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
197	190	179	185	325	177	10	11

Leț

1699	1733	1750	1760	1762	1766	1805	1815	1850
90	50	90	65	59	13	15	15	9

1857	1890	1900	1910	1930	1941	1992
8	1	24	-	12	1	40

Lisnău

1699	1733	1760	1762	1766	1805	1835	1850	1857
36	75	200	180	191	210	201	494	475

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
495	433	484	473	443	74	23

Lisnău Vale

1910	1966	1977	1992
162	74	66	53

Lunga

1699	1733	1766	1835	1857	1910	1941	1992
9	30	28	25	12	13	6	11

Lutoasa

1699	1733	1762	1869	19120	1930	1937	1941	1992
14	5	5	1	1	5	7	2	1

Măgheruș

1733	1762	1805	1835	1850	1857	1869	1880
60	54	55	29	19	124	73	48

1890	1900	1910	1930	1941	1966	1977	1992
47	72	72	55	37	-	2	-

Malnaș

1699	1733	1760	1762	1805	1835	1857	1869
18	40	65	59	20	69	31	46

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
46	29	18	29	63	17	8

Malnaș Băi

1966	1977	1992
25	30	42

Mărcuș

1733	1750	1760	1850	1857	1869	1880	1890
80	60	125	670	705	693	584	631

1900	1910	1930	1941	1966	1977	1992
640	699	840	978	468	498	476

Mărcușa

1699	1733	1760	1762	1766	1805	1850	1857
63	80	125	113	106	85	79	54

1869	1880	1890	1900	1930	1992
38	22	18	12	6	1

Mărtănuș

1733	1760	1762	1766	1805	1850	1857	1868	1869
50	130	117	126	255	366	439	450	376

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
315	304	382	366	456	324	202

Mărtineni

1699	1733	1760	1762	1766	1805	1850	1857	1930
41	55	70	63	76	70	15	14	6

Mereni

1699	1733	1760	1762	1835	1857	1900	1992
14	10	55	50	11	13	7	4

Micfalău

1850	1857	1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1956	1966	1977	1992
684	779	680	788	844	851	918	948	9	-	44	72	141

Micloșara

1699	1733	1760	1762	1766	1805	1850	1857
9	35	60	54	51	55	37	33

1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
6	10	8	14	14	34	13	7

Moacșa

1699	1733	1760	1762	1766	1805	1835	1850
54	171	150	99	63	55	80	60

1857	1869	1880	1890	1900	1910	1930	1937	1941	1992
82	86	59	84	63	64	23	24	3	11

Oituz

1850	1857	1910	1966	1977	1992
10	32	50	290	102	76

Ojdula

1699	1733	1760	1762	1766	1850	1857	1869
50	55	200	180	174	156	178	239

1890	1900	1910	1930	1941	1992
186	163	218	276	139	174

Olteni

1699	1733	1760	1766	1805	1850	1857	1869	1880	1890	1900	1910
18	45	60	20	15	20	26	7	6	11	11	4

1930	1941	1992	1930	1699	1733	1750	1760	1762	1766	1805	1850
14	11	2	14	99	41	150	200	185	151	245	288

1760	1762	1766	1805	1850	1857	1760	1762	1766
200	185	151	245	288	299	200	185	151

1868	1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
305	243	272	264	257	240	344	155	255

Pachea

1699	1733	1760	1762	1805	1850	1869	1890	1900	1930	1941	1992
32	40	25	23	15	19	10	9	2	2	-	1

Pădureni

1699	1733	1750	1760	1766	1835	1850	1857
23	35	45	50	14	28	14	16

1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
31	24	25	21	14	5	2	-

Păpăuți

1733	1760	1805	1850	1857	1869	1880	1890
95	165	160	248	250	211	192	350

1900	1910	1930	1941	1966	1977	1992
374	676	346	16	478	569	646

Pava

1699	1733	1760	1762	1766	1805	1850	1857
59	75	110	99	121	85	40	34

1869	1890	1900	1910	1930	1941	1966
45	30	27	49	60	37	79

Peteni

1760	1762	1910	1992
20	18	1	0

Petriceni

1760	1900	1910	1930	1941	1992
30	5	4	10	2	/

Poian

1699	1733	1760	1762	1835	1850	1857	1869
59	95	160	144	110	104	144	113

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
124	139	111	128	115	10	1

Racoșu

1733	1805	1850	1857	1868	1869	1880
45	30	103	86	72	70	77

1890	1900	1910	1930	1937	1941	1992
79	98	72	26	116	10	5

Reci

1699	1733	1760	1762	1766	1805	1850	1857
55	85	115	92	171	90	142	129

1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1977	1992
142	143	152	129	134	110	9	12	26

Saciodava

1733	1760	1762	1766	1805	1835	1850
20	40	36	17	35	33	18

1857	1869	1890	1910	1930	1941	1992
24	34	19	24	9	2	-

Sarmaș

1910	1941	1956	1966	1977	1992
273	572	557	610	683	693

Sfântu Gheorghe

1733	1750	1760	1805	1850	1857	1869	1880	1890
120	100	245	160	457	530	595	470	442

1900	1910	1930	1941	1948	1956	1966	1977	1992
533	568	2270	286	1450	2267	2560	5756	16049

Sâncrai

1699	1750	1760	1762	1850	1857
45	50	55	41	15	19

1880	1910	1930	1941	1992
7	2	1	2	2

Sântionlunca

1699	1733	1760	1762	1766	1850
95	41	95	176	108	187

1900	1910	1930	1941	1992
159	131	96	5	20

Sânzieni

1699	1733	1750	1760	1762	1850
108	50	200	95	68	5

1880	1890	1900	1930	1941	1992
18	16	10	17	7	4

Sita Buzăului

1850	1857	1869	1880	1890	1900
1015	1252	1361	1135	1309	1497

1930	1941*	1966*	1977	1992
3009	930	1099	3384	3492

Surcea

1699	1733	1760	1762	1869	1890	1930	1992
41	25	20	18	15	7	7	3

Tălișoara

1760	1805	1850	1857	1868	1869	1880
50	15	27	27	27	34	39

1890	1900	1910	1930	1941	1992
49	42	39	51	6	6

Tamașfalău

1699	1850	1869	1930	1941	1992
18	4	8	8	7	2

Telechia

1699	1733	1760	1850	1857
5	10	10	12	19

1868	1900	1930	1941	1992
26	7	-	2	1

Tg. Secuiesc

1733	1850	1857	1869	1880	1890	1900
35	50	86	47	113	62	114

1910	1930	1941	1956	1966	1977	1992
163	179	31	277	485	1204	1810

Tufalău

1699	1733	1760	1762	1766	1805	1835
18	30	25	23	20	25	9

1850	1890	1900	1910	1930	1941	1992
8	10	5	9	1	1	7

Turia

1699	1733	1750	1760	1762	1835	1850	1857
126	155	216	175	171	250	141	205

1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
159	186	177	215	257	261	7	19

Valea Crișului

1733	1760	1762	1835	1850	1857
68	180	167	112	40	26

1869	1890	1900	1910	1930	1941	1992
47	26	21	27	28	3	7

Valea Dobârlăului

1910	1956	1966	1977	1992
317	291	381	377	458

Valea Mare

1733	1760	1805	1850	1910	1930	1941	1956	1966	1977	1992
70	180	190	405	712	931	869	1141	1085	1118	1090

Valea Scurtă

1733	1760	1850	1869	1890	1900	1930	1992
20	30	12	11	8	4	1	3

Valea Seacă

1835	1850	1868	1869	1890	1930	1941	1992
19	12	25	11	8	1	2	3

Valea Zălanului

1750	1766	1835	1850	1857	1868	1869
108	135	138	135	242	240	163

1871	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
170	163	172	172	134	186	5	7

Vâlcele

1850	1857	1869	1880	1890	1900
489	512	546	519	526	555

1910	1930	1941	1966	1977	1992
600	654	507	700	550	662

Vârghis

1733	1750	1760	1805	1850	1857	1868	1869
75	295	105	185	172	245	245	215

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
206	166	169	199	187	38	93

Zăbala

1733	1760	1805	1850	1869	1880	1890
65	125	115	130	225	209	229

1900	1910	1930	1941	1966	1977	1992
293	454	534	494	800	804	922

Zăbrătau

1941	1956	1966	1977	1992
316	608	766	542	609

Zagon

1699	1733	1750	1760	1805	1850	1857	1869
176	185	500	525	420	518	616	586

1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
1219	1532	1783	2127	1183	734	1851

Zălan

1699	1733	1760	1762	1835	1850	1857	1868
36	35	105	95	60	19	39	44

1869	1880	1890	1900	1910	1930	1941	1992
29	16	21	27	11	12	17	2

Zoltan

1699	1733	1760	1762	1850	1857
14	36	55	50	14	30

1869	1880	1900	1930	1941	1992
20	7	3	21	10	5

Asimilarea românilor din așezările județului Covasna a fost un proces complex, compus din numeroase faze succesive, ce se suprapun, în timpul căruia a avut loc renunțarea la propria limbă și adoptarea alteia în loc, ca și un complicat mixaj și o adaptare a codurilor culturale la caracteristicilor structurii sociale și speci-

ficităților afective.⁹ Într-o primă etapă românii și-au pierdut limba maternă, însușindu-și limba maghiară, dar și-au menținut numele românesc și apartenența la confesiunile ortodoxă sau greco-catolică. Într-o etapă ulterioară, aceștia și-au pierdut și confesiunea, despre originea românească vorbind doar numele românesc maghiarizat.¹⁰

Procesul de secuizare a românilor s-a produs de-a lungul secolelor, lent, pe cale pașnică și naturală, dar și ca urmare a unor presiuni, conștăngerii de natură etnică și confesională și acțiuni de trecere forțată a românilor vorbitori de limbă maghiară la religiile de expresie maghiară. Referindu-se la acest amplu proces „plin de urmări asupra evoluției societății din regiune”, academicianul Nicolae Edroiu menționează: „Desfășurat ca un proces natural până la un anumit punct, datorită sistemului privilegiat din zonă, asimilarea din evul mediu a devenit un proces de deznaționalizare forțată în ultimele două secole, el fiind coordonat de cercurile politice ungare din vremea dualismului și apoi a horthysmului, iar în ultima jumătate de secol de comuniști unguri și după 1989 de extremiștii din regiune și din afara ei”.¹¹ Din cele 10 valuri de asimilare imediată și de alungare a românilor din ceea ce începe a se denumi Secuime – continuă istoricul clijean – cinci sunt înregistrate, fiind documentate de recensămintele moderne, fie că ele erau efectuate sub administrație austriacă, ungurească sau românească.¹² Convețuirea dintre români și secui în sud-estul Transilvaniei a dat naștere

unui fenomen în strânsă legătură cu procesul de secuizare, anume „fenomenul ceangău”. În condițiile în care, în cursul procesului de asimilare, unii indivizi (români nu reușeau inițial să se identifice total cu etnia secuiască, din diferite motive, erau denumiți „ceangăi”).¹³

Unele cercetări recente au relevat că specificul maghiarilor și culturii maghiare în zona Covasna-Harghita este tendința de absorbire a oricărui grup alogen – români, germani, țigani – dublată de cea de enclavare, separare brutală de cei ce le rezistă și vor să-și păstreze identitatea proprie. Ca mediu aculturativ, aici, cultura maghiară este puțin deschisă la inter-schimburi culturale reciproce... puțin permissivă și ospitalieră față de nevoia celorlalți de a-și afirma și dezvolta propria identitate pe care o apreciază ca pe o amenințare la identitatea lor.¹⁴ Contribuția sporului natural și a celui migratoriu, la schimbările intervenite în structura etnică și confesională din zonă, consecințele demografice ale căsătoriilor mixte, prezența persoanele cu dublă ascendență identitară și specificul identitar al țăganilor din estul Transilvaniei vor fi abordate într-un viitor studiu.

Note

1. TRAIAN ROTARIU, MARIA SEMENIUC, MEZEI ELEMER, „Recensământul din 1850, 1857, 1880, 1890, 1900, 1910 din Transilvania” (pentru fiecare an câte un volum), Editura Staff, 1996-1999.
2. VARGA E. ARPAD, „Erdelyi etnikai es felekezeti statisztikaja”, I. Kovaszná, Hargita és Maros megye. Nepszamlalasi adatok 1850-1992 között, Budapest, Csikszerecs, 1998.
3. TRAIAN ROTARIU, MARIA SEMENIUC, MEZEI ELEMER, „Evoluția structurii etnice și confesionale a populației județului Covasna, între 1850-1992”, în Angustia, nr. 1/1996, p. 273-291; VASILE T. CIUBĂNCAN, „Modificările produse în structura demografică a județelor Ciuc, Odorhei și Trei Scaune în perioada anilor 1930-1948”, în Angustia nr. 1/1996, p. 291-313; IOAN LĂCĂTUȘU, „Evoluția structurii etnice și confesionale a locativilor județului Covasna, între anii 1850-1992”, în Angustia nr. 3/1998, p. 339-361; IOAN LĂCĂTUȘU, „Habitat și populație: Procese și structuri demografice în județele Covasna și Harghita”, în Angustia nr. 4/1999, p. 403-421; IOAN LĂCĂTUȘU, „Aspecte ale evoluției structurii etnice și confesionale în zona Covasna-Harghita și semnificațiile lor politice”, în Angustia nr. 5/2000, p. 281-295.
4. IOAN LĂCĂTUȘU, VASILE LECHINTAN, VIOLETA PĂTRUNJEL, „Comunități românești din Covasna și

Harghita”, în pregătire la Editura Eurocarpatica, Miercurea-Ciuc.

5. Vezi șirul demografic al fiecărei localități

6. *Ibidem*.

7. *Ibidem*.

8. IOAN LĂCĂTUȘU, „Aspecte ale evoluției structurii etnice și confesionale în zona Covasna-Harghita și semnificațiile lor geopolitice”, în Angustia 5/2000, p. 291

9. OLAH TANDOR, „Asimilarea românilor în Tara Secuilor”, în „Alteră”, nr. 11/1999, Tg. Mureș

10. MIHAI RACOVITAN, „Evoluția secuizării românilor din arcul carpatic”, în „Angustia”, nr. 6/2001

11. NICOLAE EDROIU, Prefață la volumul „Comunități românești din Covasna și Harghita”, în curs de apariție la editura „Grai Românesc” a Episcopiei Ortodoxe a Covasnei și Harghitei.

12. *Ibidem*, p. 2

13. ANTON COȘA, „Românii din Sud-Estul Transilvaniei în secolele XII-XV”, în „Comunități românești din Covasna și Harghita”, mms, 2001

14. MARIA COBIANU-BĂCANU, „S.O.S.- Românii din Covasna și Harghita”, Editura „petru Maior”, Tg. Mureș, 1998.

Abstract

*Dimensions of the denationalization of Romanians
in the Covasna District in XIIth-XXth centuries*

The article reproduces a series of data referring to the Romanian communities from the Covasna District, the way they were arranged for the work "Romanian Communities from Covasna and Harghita", which will soon be finalized.

The article presents information about 124 Romanian communities from mixed ethnic Romanian and Hungarian, and mono-ethnic Romanian localities, existent at the census from 1992.

In the period in question from the 124 communities which had been researched, in the other 93 the Romanian population decreased. In the same cases this process led to the disappearance of many of these communities.

Drd. Ioan Lăcătușu
Muzeograf Drd.,
Centrul Ecclesiastic de Documentare
„Mitropolit Nicolae Colan”
Sf. Gheorghe, Str. Școlii, Nr. 2
Tel./Fax: 067/313534